

รวมคำบรรยาย

ภาคสอง สมัยที่ ๗๕ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ เล่มที่ ๑๖

บทบรรณาธิการ

คำถาม ศาลมีคำพิพากษาคดีถึงที่สุดว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ จำเลยมายื่นคำร้องขอแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทโดยการครอบครองปรบักษ์ เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๔๐๓/๒๕๖๔

ผู้คัดค้านเคยฟ้องขับไล่ผู้ร้องออกจากที่ดินพิพาท อ้างว่าที่ดินพิพาทเป็นของผู้คัดค้าน ผู้ร้องเป็นจำเลยให้การว่าที่ดินพิพาทเป็นของผู้ร้อง ศาลกำหนดประเด็นข้อพิพาทว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์หรือจำเลย (ผู้คัดค้านหรือผู้ร้อง) ซึ่งต่อมาคดีดังกล่าวศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์หรือผู้คัดค้าน การที่ผู้ร้องมายื่นคำร้องขอคดีนี้ว่า ผู้ร้องได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโดยการครอบครองปรบักษ์ เท่ากับเป็นการอ้างว่าผู้ร้องเป็นเจ้าของที่ดินพิพาทนั่นเอง ดังนั้น คดีนี้จึงมีประเด็นเป็นอย่างเดียวกันกับคดีก่อนว่า ที่ดินพิพาทเป็นของผู้ร้องหรือผู้คัดค้าน คำพิพากษาในคดีก่อนย่อมผูกพันผู้ร้องซึ่งเป็นคู่ความในคดีนี้ด้วยจนถึงวันที่คำพิพากษาในคดีก่อนถูกเปลี่ยนแปลง แก้ไข กลับหรือดลเสียถ้าหากมี ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง การที่ผู้ร้องมายื่นคำร้องขอเป็นคดีนี้อีกจึงเป็นการขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในประเด็นที่ได้วินิจฉัยไปแล้ว การยื่นคำร้องขอในคดีนี้ของผู้ร้องจึงเป็นการดำเนินกระบวนการซ้ำ ต้องห้ามตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๔

คำถาม ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ยึด ศาลยกคำร้องขอ คดีถึงที่สุด หากมายื่นคำร้องขออีกโดยอ้างเหตุอย่างเดียวกันกับที่อ้างในคำร้องขอคดีก่อน เป็นฟ้องซ้ำหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๑๓๘/๒๕๖๔

คดีก่อนผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินโดยอ้างเหตุว่าที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่โจทก์นำยึดเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้อง แต่ผู้ร้องให้จำเลยที่ ๑ ถูกระงับสิทธิแทนด้วยการทำสัญญาขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างให้จำเลยที่ ๑ โดยไม่ชำระราคา เพื่อให้จำเลยที่ ๑ นำที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวไปจดทะเบียนจำนองเป็นประกันการกู้ยืมเงินจากธนาคารแล้วนำเงินมาแบ่งกัน **คดีถึงที่สุด** โดยศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า แม้ข้อเท็จจริง

จะได้ความตามคำร้องก็ตาม แต่ผู้ร้องจะร้องขอให้ปล่อยที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างไม่ได้ ถือได้ว่าศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยชี้ขาดในประเด็นแห่งคดีแล้วว่าผู้ร้องไม่มีสิทธิขอให้ปล่อยที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่โจทก์นำยึด ดังนั้น การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ปล่อยที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่โจทก์นำยึดไว้เป็นคดีนี้อีก แม้ผู้ร้องจะอ้างเหตุว่า ผู้ร้องเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ขอให้ศาลเพิกถอนสัญญาขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว และศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาในคดีดังกล่าวให้เพิกถอนสัญญาขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ศาลชั้นต้นก็ฟังข้อเท็จจริงตามที่โจทก์ซึ่งเป็นผู้ร้องในคดีนี้กล่าวอ้างว่าที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่โจทก์นำยึดเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้อง แต่ผู้ร้องให้จำเลยที่ ๑ ถือกรรมสิทธิ์แทนด้วยการทำสัญญาขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างให้จำเลยที่ ๑ โดยไม่ชำระราคา เพื่อให้จำเลยที่ ๑ นำที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวไปจดทะเบียน จำนองเป็นประกันการกู้ยืมเงินจากธนาคารแล้วนำเงินมาแบ่งกัน แล้วพิพากษาให้เพิกถอนสัญญาซื้อขายที่ดินแปลงดังกล่าวระหว่างโจทก์และจำเลยที่ ๑ คำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินนี้จึงเป็นการอ้างเหตุอย่างเดียวกันอีกว่าผู้ร้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่โจทก์นำยึด แต่ผู้ร้องให้จำเลยที่ ๑ ถือกรรมสิทธิ์แทนด้วยการทำสัญญาขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างให้จำเลยที่ ๑ โดยไม่ชำระราคา เพื่อให้จำเลยที่ ๑ นำที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวไปจดทะเบียน จำนองเป็นประกันการกู้ยืมเงินจากธนาคารแล้วนำเงินมาแบ่งกันนั่นเอง เหตุที่ผู้ร้องอ้างในคดีนี้จึงยังคงอาศัยเหตุอย่างเดียวกับคดีก่อน การยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินนี้ย่อมเป็นการรื้อร้องฟ้องกันอีกในประเด็นที่ได้วินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกัน คำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินนี้จึงเป็นการฟ้องซ้ำกับคดีก่อนต้องห้ามตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง ประกอบ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗

คดีก่อนที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าผู้ร้องเป็นตุ๊กตาไม่เปิดเผยชื่อไม่อาจทำให้เสื่อมเสียถึงสิทธิของโจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกที่มีต่อจำเลยที่ ๑ และชวนชวยได้สิทธิมาก่อนที่จะรู้ว่าจำเลยที่ ๑ เป็นตัวแทนของผู้ร้องได้นั้นเป็นการพิจารณาและวินิจฉัยโดยอาศัยเหตุที่ผู้ร้องอ้างในคำร้องขอว่าที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่โจทก์นำยึดเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้อง แต่ผู้ร้องให้จำเลยที่ ๑ ถือกรรมสิทธิ์แทนด้วยการทำสัญญาขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างให้จำเลยที่ ๑ โดยไม่ชำระราคา เพื่อให้จำเลยที่ ๑ นำที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวไปจดทะเบียน จำนองเป็นประกันการกู้ยืมเงินจากธนาคาร และคดีนี้ที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอว่าผู้ร้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่โจทก์นำยึดไว้ตามคำพิพากษาที่ศาลชั้นต้นให้เพิกถอนสัญญาซื้อขายที่ดินแปลงดังกล่าวระหว่างโจทก์และจำเลยที่ ๑ แล้ว

นั่น คำฟ้องและคำพิพากษาศาลชั้นต้นในคดีดังกล่าวเป็นการอ้างความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์โดยอาศัยเหตุเดียวกับที่ผู้ร้องอ้างในคำร้องขอคดีก่อนเช่นกัน การยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินนี้จึงเป็นการอาศัยเหตุอย่างเดียวกันกับคดีก่อน

คำถาม บุคคลที่ได้รับโอนสิทธิเรียกร้องตามสัญญาจากโจทก์เดิมซึ่งศาลมีคำพิพากษาคดีถึงที่สุดแล้ว จะฟ้องขอให้บังคับจำเลยตามสัญญาฉบับเดียวกันกับที่โจทก์เดิมเคยฟ้องจำเลยมาก่อน ได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๔๖๔/๒๕๖๔

เดิมธนาคาร ศ. เป็นโจทก์ฟ้องจำเลยและ ป. ขอให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน สัญญาค้ำประกัน และสัญญาจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างแปลงเดียวกันกับที่ฟ้องคดีนี้ คู่ความตกลงประนีประนอมยอมความกันและศาลมีคำพิพากษตามยอมคดีถึงที่สุดแล้ว ซึ่งตามสัญญาประนีประนอมยอมความ มีใจความว่าจำเลยยอมชำระหนี้ให้ธนาคาร ศ. โดยจะจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินจำนองให้ธนาคาร ศ. เพื่อเป็นการชำระหนี้ หากไม่ดำเนินการจำเลยยินยอมให้ธนาคาร ศ. บังคับชำระหนี้เต็มจำนวนตามคำขอท้ายฟ้องทุกประการ กรณีดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการฟ้องบังคับตามสัญญาจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างแปลงเดียวกันกับที่โจทก์ฟ้องในคดีนี้และศาลในคดีก่อนได้มีคำวินิจฉัยคดีถึงที่สุดไปแล้ว การที่บริษัทบริหารสินทรัพย์ พ. รับโอนสิทธิเรียกร้องตามสัญญาจำนองดังกล่าวมาจากธนาคาร ศ. แล้วโอนต่อให้โจทก์อีกทอดหนึ่งนั้น โจทก์จึงเป็นผู้สืบสิทธิเรียกร้องตามสัญญาจำนองต่อจากธนาคาร ศ. เมื่อธนาคาร ศ. เคยเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยเพื่อบังคับจำนองในคดีดังกล่าวข้างต้นมาแล้ว โจทก์จึงเป็นผู้สืบสิทธิที่อยู่ในฐานะเดียวกันกับธนาคาร ศ. ซึ่งเป็นโจทก์ในคดีก่อน ดังนั้น การที่โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยตามสัญญาจำนองฉบับเดียวกันกับที่ธนาคาร ศ. เคยเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยในคดีดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นการรื้อร้องฟ้องกันอีกในประเด็นที่ได้วินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกันกับคดีก่อนซึ่งถึงที่สุดแล้ว

ฟ้องในคดีก่อนขอให้จำเลยชำระหนี้เงินกู้ หากไม่ชำระให้ยึดทรัพย์สินจำนองขายทอดตลาดเอาเงินมาชำระหนี้ เป็นการฟ้องให้ใช้หนี้กู้ยืมและบังคับจำนอง ส่วนฟ้องในคดีนี้ขอให้จำเลยชำระเงินไถ่ถอนจำนอง หากไม่ชำระให้ยึดทรัพย์สินจำนองขายทอดตลาดเอาเงินมาชำระ ฟ้องทั้งสองคดีต่างก็อ้างสิทธิตามสัญญาฉบับเดียวกันมาเรียกร้องให้จำเลยรับผิดชอบ แม้ฟ้องคดีก่อนไม่ได้เรียกให้จำเลยไถ่ถอนจำนองก่อนดังเช่นฟ้องคดีนี้

แต่ตามฟ้องทั้งสองคดีก็ยังคงมีประเด็นแห่งคดีที่จะต้องวินิจฉัยว่า จำเลยต้องรับผิดชอบตามสัญญาจำนองฉบับเดียวกันนั้นหรือไม่ จึงมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกัน

ฟ้องคดีนี้เป็นการใช้สิทธิเรียกร้องตามสัญญาจำนองฉบับเดียวกันกับที่ธนาคาร ศ. ฟ้องในคดีก่อน เมื่อโจทก์เป็นผู้สืบสิทธิตามสัญญาจำนองต่อจากธนาคาร ศ. การที่จำเลยไม่ยอมไถ่ถอนจำนองตามที่โจทก์บอกกล่าวก่อนฟ้องคดีนี้จึงเป็นเพียงการปฏิเสธไม่ชำระหนี้ต่อผู้รับจำนองตามสัญญาจำนองรายเดียวกันกับที่จำเลยถูกฟ้องในคดีก่อนมาแล้ว จึงฟังไม่ได้ว่ามีข้อโต้แย้งสิทธิเกิดขึ้นใหม่ต่อโจทก์ และฟังไม่ได้ว่าฟ้องคดีนี้มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยคนละเหตุกับฟ้องคดีก่อน

แม้จำนองตามฟ้องคดีนี้ยังไม่ระงับ ทรัพย์สินจำนองยังคงมีอยู่ก็ตาม แต่การที่จะบังคับชำระหนี้ตามสัญญาจำนองโดยใช้สิทธิทางศาลก็ต้องอยู่ในบังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๘ ประกอบ พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ บัญญัติห้ามมิให้คู่ความเดียวกันหรือร้องฟ้องกันอีกในประเด็นที่ได้วินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกัน เมื่อธนาคาร ศ. ได้ใช้สิทธิฟ้องบังคับจำนองจำเลยในคดีก่อนซึ่งถึงที่สุดแล้ว โจทก์ซึ่งเป็นผู้สืบสิทธิผู้รับจำนองต่อจากธนาคาร ศ. และอยู่ในฐานะเดียวกันกับธนาคาร ศ. ซึ่งเป็นโจทก์ในคดีก่อนจึงตกอยู่ในบังคับต้องห้ามมิให้ฟ้องบังคับจำนองจำเลยเป็นคดีนี้ซึ่งมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกันกับคดีก่อนได้อีกตามบทกฎหมายดังกล่าว การที่สิทธิจำนองตามฟ้องยังไม่ระงับ ทรัพย์สินจำนองยังคงมีอยู่นั้น เนื่องจากในคดีก่อนไม่มีการบังคับคดีและการที่โจทก์ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าของนี้ตามคำพิพากษาก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในชั้นบังคับคดีของคดีก่อน กรณีดังกล่าวถือไม่ได้ว่า ภายหลังจากที่มีการฟ้องคดีก่อนแล้วได้มีการกระทำอันเป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์เกิดขึ้นใหม่ ดังนี้ โจทก์ไม่อาจอ้างความมีอยู่ของทรัพย์สินจำนองมาเป็นเหตุให้ฟ้องคดีนี้ได้อีก โดยไม่เป็นการฟ้องซ้ำในประเด็นที่ได้วินิจฉัยไว้ในคดีก่อนแล้ว แต่สิทธิของโจทก์ในฐานะผู้ทรงทรัพย์สินจำนองยังคงมีอยู่โดยสมบูรณ์ตามกฎหมายเช่นเดิมและโจทก์ยังสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อให้ได้รับชำระหนี้จำนองโดยวิธีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ได้ เช่น กรณีที่มีการยึดทรัพย์สินในคดีอื่น โจทก์ก็สามารถร้องขอกันส่วน หรือร้องขอบังคับบุริมสิทธิของให้นักศึกษาทุกคนสอบได้เป็นเนติบัณฑิต

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ